

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 22 grudnia 2020 r.

BADK.DPK.133.199.2020

P10-121/20	Data wpływu petycji 30 listopada oraz 1 grudnia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 21 grudnia 2020 r.

**KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH
O WYKROCZENIA,
KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO**

**TEMAT
ZMIANY PORZĄDKUJĄCE**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycje indywidualne

Sebastian Adamowicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Autor petycji wnosi o zmianę:

- art. 101 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia przez skreślenie w zdaniu drugim wyrazów „lub opiekuna prawnego” oraz zastąpienie w § 1a tego przepisu w zdaniu drugim wyrazów „1b” wyrazami „1bd”. Ponadto, zmianę § 1b poprzez skreślenie w nim wyrazów „lub opiekuna prawnego”;

- art. 183⁷ Kodeksu postępowania cywilnego, polegającej na oznaczeniu dotychczasowej treści jako § 1 i dodanie w nim zdania drugiego w brzmieniu: „Jeżeli strona mediacji nie może podpisać wniosku o przeprowadzenie mediacji, osoba upoważniona przez nią podpisuje wniosek i wskazuje przyczynę braku podpisu strony.”, a także dodanie w tym artykule § 2 w brzmieniu: „Jeżeli wniosek o przeprowadzenie mediacji nie spełnia wymogów określonych w § 1, mediator wzywa do jego uzupełnienia w wyznaczonym terminie. Po bezskutecznym upływie terminu mediator odmawia wszczęcia mediacji.”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zgodnie z uzasadnieniem autora petycji ustawa Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia nie uwzględnia faktu, że opiekun jest przedstawicielem ustawowym i zmian w art. 96 kodeksu. Wnioskowane przez aktora petycji zmiany mają charakter porządkujący.

Postulując zmianę art. 101 § 1b Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, poprzez skreślenie w nim wyrazów „lub opiekuna prawnego”, autor petycji wskazuje, że są one obecne też w tym przepisie.

Uzasadniając zmianę art. 183⁷ Kodeksu postępowania cywilnego, autor wskazuje, że celem zmiany jest usunięcie luki prawnej w zakresie sytuacji niemożności podpisania wniosku o przeprowadzenie mediacji i konsekwencji braków formalnych wniosku o wszczęcie mediacji. Stosowanie tu art. 126 § 4 i 130 k.p.c. budzi wątpliwości, gdyż wniosek o wszczęcie mediacji nie jest pismem procesowym.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2020 r. poz. 729 ze zm.) w:

- **art. 101 § 1** stanowi, że prawomocny mandat karny podlega niezwłocznie uchyleniu, jeżeli grzywnę nałożono za czyn niebędący czynem zabronionym jako wykroczenie albo na osobę, która popełniła czyn zabroniony przed ukończeniem 17 lat, albo gdy ustawa stanowi,

że sprawca nie popełnia wykroczenia z przyczyn, o których mowa w art. 15–17 Kodeksu wykroczeń. Uchylenie następuje na wniosek ukaranego, jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego złożony nie później niż w terminie 7 dni od uprawomocnienia się mandatu lub na wniosek organu, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę, albo z urzędu.

§ 1a. Prawomocny mandat karny podlega uchyleniu w trybie określonym w § 1, jeżeli grzywnę nałożono wbrew zakazom określonym w art. 96 § 2. Podlega on również uchyleniu, gdy grzywnę nałożono w wysokości wyższej niż wynika to z art. 96 § 1–1b, z tym że w takim wypadku jedynie w części przekraczającej jej dopuszczalną wysokość.

§ 1b. Prawomocny mandat karny podlega uchyleniu w każdym czasie na wniosek ukaranego, jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego lub na wniosek organu, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę, albo z urzędu, jeżeli:

1) Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego została nałożona grzywna tym mandatem;

2) potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską.

• **art. 96 § 1** - W postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku, określonym w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń - do 1000 zł.

§ 1b. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika określone w Kodeksie pracy popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1ba. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1bb. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę do 5000 zł.

§ 1bc. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w

wysokości do 5000 zł.

§ 1bd. W postępowaniu mandatowym, w sprawach, o których mowa w art. 116 § 1 Kodeksu wykroczeń, można nałożyć grzywnę w wysokości do 1000 zł.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.) w art. 183⁷ stanowi, że wniosek o przeprowadzenie mediacji zawiera oznaczenie stron, dokładnie określone żądanie, przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie, podpis strony oraz wymienienie załączników. Jeżeli strony zawarły umowę o mediację na piśmie, do wniosku dołącza się odpis tej umowy.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Pierwszym postulatem petycji jest zmiana art. 101 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, który reguluje kwestię uchylenia prawomocnego mandatu karnego. Uchylenie prawomocnego mandatu karnego stanowi instytucję szczególną, ponieważ dotyczy rozstrzygnięcia prawomocnego, a ponadto w odróżnieniu od wcześniejszych etapów postępowania mandatowego jest postępowaniem o charakterze sądowym. Jest to postępowanie o charakterze wyjątkowym, a jego celem jest kontrola zasadności nałożonego i już prawomocnego mandatu, wydane zaś orzeczenie rozstrzyga o tym, czy czyn może być w ogóle kwalifikowany jako wykroczenie. Postępowanie sądowe nie ma wszak charakteru samoistnego, lecz stanowi swoiste przedłużenie postępowania mandatowego (wyrok TK z 18.05.2004 r., SK 38/03, OTK-A 2004/5, poz. 45)¹.

Uchylenie następuje na wniosek ukaranego, jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego złożony nie później niż w terminie 7 dni od uprawomocnienia się mandatu lub na wniosek organu, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę, albo z urzędu. Autor proponuje skreślenie wyrazów „lub opiekuna prawnego”, gdyż jak wskazuje opiekun prawny jest przedstawicielem ustawowym.

Wskazać należy, że opiekun prawny zgodnie z art. 98 w zw. z art. 155 § 2 i 175 ustawy Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy jest na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, przedstawicielem ustawowym małoletniego, gdy zachodzą ku temu prawne powody. W kilku przypadkach odpowiednie zastosowanie znajdują niektóre przepisy zawarte w określonym artykule dotyczącym władzy rodzicielskiej. Przykładowo, jak już wskazano, w przypadku opieki ustawodawca uregulował w sposób samodzielny zakaz dokonywania przez opiekuna czynności „z samym sobą” (zob. art. 159 k.r.o.). Zastosowania nie znajdują zatem przepisy art. 98 § 2–3 k.r.o. Prawo opiekuna do reprezentowania dziecka ma jednak swoją podstawę

¹ Krzysztof Dąbkiewicz, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz, WKP, 2017.

w odpowiednim stosowaniu art. 98 § 1 k.r.o., co oznacza, że opiekun jest przedstawicielem ustawowym dziecka w zakresie pieczy nad jego osobą i majątkiem².

Autor petycji postuluje również zmianę porządkującą w art. 101 § 1a, zgodnie z którym prawomocny mandat karny podlega uchyleniu w trybie określonym w § 1, jeżeli grzywnę nałożono wbrew zakazom określonym w art. 96 § 2. Podlega on również uchyleniu, gdy grzywnę nałożono w wysokości wyższej niż wynika to z art. 96 § 1-1b, z tym że w takim wypadku jedynie w części przekraczającej jej dopuszczalną wysokość.

Autor wnosi o uaktualnienie odesłania do art. 96 § 1-1b poprzez odesłanie do art. 96 § 1-1bd. Wskazać należy, że art. 96 został zmieniony mocą ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19. Zmiana ta polega na dodaniu po § 1bc - § 1 bd i 1be w brzmieniu: § 1bd. W postępowaniu mandatowym, w sprawach, o których mowa w art. 116 § 1 Kodeksu wykroczeń, można nałożyć grzywnę w wysokości do 1 000 zł. § 1be. Środki pochodzące z grzywien, o których mowa w § 1bd, są przekazywane, w terminie 30 dni od dnia ich wpływu, na rachunek bankowy Narodowego Funduszu Zdrowia, który przeznacza je na finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej.”. Przepis art. 96 § 1bd wszedł w życie 29 listopada 2020 r., natomiast art. 96 § 1be wszedł w życie 6 grudnia 2020 r.

Kolejny wniosek petycji to zmiana art. 183⁷ ustawy Kodeks postępowania cywilnego. Komentowany przepis określa wymogi, jakie powinien spełniać wniosek o przeprowadzenie mediacji kierowany zarówno do mediatora, jak i do drugiej strony. Przepis ten jest o tyle istotny, że rodzi skutki na przyszłość w postaci przerwania biegu przedawnienia. Wniosek powinien mieć formę pisemną, zaś wymienione elementy są niezbędne dla określenia sprawy, której dotyczą. Strony powinny być określone w taki sposób, aby nie wynikały z tego żadne wątpliwości, dlatego też oprócz imion, nazwisk i adresów wskazane byłoby również podanie numerów ewidencji działalności gospodarczej czy PESEL. Jeżeli wniosek nie spełnia wymagań formalnych, mediator powinien niezwłocznie zażądać od strony, aby uzupełniła braki wniosku. Ze względu na potrzebę zachowania sprawności postępowania zarówno termin podjęcia czynności przez mediatora, jak i termin zakreślony dla samej strony na uzupełnienie stwierdzonych braków powinny być krótkie. Jeżeli zauważone braki nie zostaną usunięte, mediator powinien odmówić prowadzenia mediacji, a następnie poinformować o tym stronę, niezwłocznie wskazując jej przyczynę³.

² Grzegorz Jędrak, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz aktualizowany, LEX/el., 2019.

³ Piaskowska O.M. (red.), Kuchnio M., Majchrowska A., Panfil K., Parafianowicz J., Partyk A., Rutkowska A., Rutkowski D., Turczyn A., Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz, WKP, 2020.

Wymogi formalne wniosku o wszczęcie mediacji podobne są do wymogów pozwu. W ten sposób ustawodawca wyznacza przedmiotowe i podmiotowe granice mediacji. Jest to konieczne z uwagi na to, że wszczęcie mediacji w granicach określonych we wniosku prowadzi, podobnie jak wniesienie pozwu, do przerwania biegu przedawnienia roszczeń (art. 123 § 1 pkt 3 k.c.). Dominuje pogląd, że do wniosku o wszczęcie mediacji nie znajdują zastosowania przepisy o warunkach formalnych pism procesowych (określonych w art. 126 i n.) z uwagi na sformułowanie omawianego przepisu (T. Ereciński, K. Weitz) oraz z tego powodu, że wniosek o wszczęcie mediacji nie stanowi pisma procesowego (R. Morek).

Porównując treść art. 183⁷ z przepisami o wymogach pism procesowych, nie można nie dostrzec, że omawiany przepis nie określa wielu istotnych wymogów pisma procesowego, w szczególności dotyczących złożenia wniosku przez pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego, sporządzenia odpisów pisma i załączników dla osób uczestniczących w mediacji, oznaczenia miejsca zamieszkania lub siedziby (adresów) stron (uczestników) mediacji. Sądzę, że argumentacja logiczna „z celu na środki” pozwala na wykładnię rozszerzającą art. 183⁷ w celu uzasadnienia konieczności wskazania także adresu stron (pełnomocników, przedstawicieli stron), jak również sporządzenia odpisów załączników (innych niż odpis umowy o mediację). Kodeks nie normuje skutków braków formalnych wniosku o wszczęcie mediacji. W doktrynie uważa się, że w przypadku wystąpienia tych braków mediator wzywa wnioskodawcę do ich uzupełnienia pod rygorem odmowy prowadzenia mediacji (m.in. T. Ereciński, R. Morek, M. Sychowicz). Odmowa prowadzenia mediacji z tego powodu powinna unieść materialnoprawne skutki związane z wszczęciem mediacji. Przypadek ten nie jest niestety unormowany w art. 183⁶, brak jest także odesłania do art. 130. Dostrzegalna w tym przypadku konstruktywna luka prawna, jak się wydaje, uzasadnia w postępowaniu przed mediatorem analogię z art. 130 § 1, art. 130 § 2 oraz art. 130 § 3 i 4. Argumentu przeciwko zastosowaniu tej analogii nie można dostrzegać w zasadzie dowolności trybu postępowania mediacyjnego, ponieważ, jak podnosi się w nauce (T. Ereciński), komentowany przepis stanowi wyjątek na rzecz zasady formalizmu procesowego w postępowaniu mediacyjnym⁴.

OPRACOWAŁA

Joanna Maria Leśniarek

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

⁴ Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-729, LEX/el., 2019.